

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

w sprawie ze skargi uczestniczki postępowania
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w R.
z dnia 24 kwietnia 2013 r.,
w sprawie z wniosku A. C., M. G. i D. O.
przy uczestnictwie T. K.
o zniesienie współwłasności i podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 2 października 2014 r.,
zażalenia uczestniczki postępowania
na postanowienie Sądu Okręgowego w R.
z dnia 19 marca 2014 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 19 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w R. odrzucił skargę T. K. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia tego Sądu z dnia 24 kwietnia 2013 r. wydanego w sprawie [...].

Sąd Okręgowy stwierdził, że do skargi wniesionej przez adwokata nie zostało dołączone pełnomocnictwo wobec czego Sąd wezwał pełnomocnika do uzupełnienia tego braku skargi przez złożenie pełnomocnictwa do wniesienia skargi i występowania w postępowaniu związanym z jej wniesieniem (art. 87¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Złożone - w uzupełnieniu braku - pełnomocnictwo udzielone zostało przez skarżącą adwokatowi jedynie do sporządzenia skargi.

Ponieważ do skargi, wniesionej przez adwokata i zawierającej wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej, nie zostało dołączone oświadczenie, o którym mowa w art. 102 ust. 2 u.k.s.c., zarządzeniem z dnia 19 marca 2014 r. wniosek ten został zwrócony na podstawie art. 102 ust. 4 u.k.s.c. i nie wywołał żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z jego wniesieniem. Skarga pozostała nieopłacona, a ograniczenie zakresu pełnomocnictwa dla adwokata jedynie do sporządzenia skargi spowodowało, że był on umocowany tylko do wniesienia skargi, nie był natomiast umocowany do uzupełnienia braków fiskalnych skargi. Wobec tego skierowanie do niego wezwania do uzupełnienia tego braku byłoby procesowo bezskuteczne, a sama strona, pozbawiona zdolności postulacyjnej zgodnie z art. 87¹ § 1 zd. 2 k.p.c., także nie może braku tego usunąć. Sąd Okręgowy powołał się w tym zakresie na stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w postanowieniu z dnia 21 marca 2013 r. II CZ 2/13 (nie publ.), i na podstawie art. 424⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odrzucił skargę.

W zażaleniu pełnomocnik skarżącej zarzucił naruszenie art. 424⁶ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez odrzucenie skargi bez wezwania pełnomocnika do uiszczenia opłaty, mimo że jego pełnomocnictwo obejmowało wszystkie czynności związane z wniesieniem skargi, także uiszczenie opłaty. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, udzielone przez skarżącą adwokatowi pełnomocnictwo procesowe było pełnomocnictwem ogólnym i obejmowało wszystkie czynności procesowe związane z wniesieniem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia.

Na wstępie należy zauważyć, że brak było podstaw do żądania - w ramach wezwania do uzupełnienia braku pełnomocnictwa - złożenia pełnomocnictwa do „wniesienia skargi i występowania w postępowaniu związanym z jej wniesieniem”. Jak bowiem stwierdził Sąd Najwyższy między innymi w postanowieniach z dnia 27 stycznia 2011 r. II PZ 52/10 i z dnia 26 października 2011 r. I CZ 102/11 (nie publ.), nie ma podstaw prawnych do żądania by pełnomocnictwo do wniesienia skargi składało się z dwóch elementów: umocowania do wniesienia skargi i osobno do udziału w postępowaniu wywołanym jej wniesieniem. Jest to nieuzasadniony prawnie nadmierny formalizm i rygoryzm interpretacyjny wymogów dotyczących treści pełnomocnictwa do wniesienia skargi. W konsekwencji należy uznać, że Sąd powinien był wezwać do uzupełnienia braku skargi przez złożenie pełnomocnictwa upoważniającego do jej wniesienia.

Niezależnie od tego trzeba też stwierdzić, że złożone w dniu 18 lutego 2014 r. (k. 15), w wyniku wezwania Sądu, pełnomocnictwo procesowe było pełnomocnictwem prawidłowym i pełnym, i nie wymagało uzupełnienia przez sprecyzowanie jego zakresu. Skarżąca bowiem ustanowiła w nim adwokata P. D. „pełnomocnikiem w sprawie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sygn. akt [...];[...] we wszystkich instancjach sądowych (...)”. Jest to zatem jednoznaczne ogólne pełnomocnictwo procesowe do prowadzenia sprawy ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem określonego orzeczenia, które z mocy prawa (art. 91 pkt 1 k.p.c.), upoważnia do wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych, a więc zarówno do „sporządzenia” i „wniesienia” skargi, jak i do udziału w całym postępowaniu wywołanym jej wniesieniem zarówno przed Sądem Najwyższym, jak i przed sądem drugiej instancji, w tym również w postępowaniu dotyczącym usunięcia braków skargi.

W tej sytuacji nie było podstaw do wezwania pełnomocnika - co uczynił Sąd Okręgowy - do sprecyzowania pełnomocnictwa przez wyjaśnienie czy zostało ono

udzielone jedynie do sporządzenia skargi, czy również do występowania w postępowaniu związanym z jej wniesieniem. Wezwanie to, jako wydane bez podstawy prawnej, nie mogło wywołać żadnych skutków procesowych.

Podobnie, nie wywołała żadnych skutków, przesłana na to wezwanie w dniu 12 marca 2014 r. odpowiedź pełnomocnika wyjaśniająca, że pełnomocnictwo udzielone zostało jedynie do sporządzenia skargi. Żaden bowiem przepis prawa nie dopuszcza możliwości ograniczenia zakresu udzielonego ogólnego pełnomocnictwa procesowego w drodze jednostronnego oświadczenia pełnomocnika. Sam pełnomocnik procesowy nie może więc ograniczyć udzielonego mu przez stronę pełnomocnictwa procesowego przez wyłączenie jakichkolwiek czynności, które, zgodnie z art. 91 k.p.c., z mocy prawa należą do zakresu pełnomocnictwa. Może najwyżej ze skutkiem prawnym wypowiedzieć pełnomocnictwo wobec mocodawcy, ale nie może sam ograniczyć jego zakresu (porównaj uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 1981 r. IV PZP 3/81, OSNC 1982/2-3/24 oraz postanowienia z dnia 8 września 1993 r. III CRN 30/93, OSNC 1994/7-8/160 i z dnia 15 listopada 2006 r. V CZ 77/06, nie publ.). W tym miejscu można też zauważyć, że w literaturze przyjmuje się również, iż wprawdzie zakres pełnomocnictwa procesowego można ograniczyć umową między mocodawcą a pełnomocnikiem i tak ograniczony zakres określić w pełnomocnictwie, ale ograniczenie może dotyczyć tylko czynności procesowych wymienionych w art. 91 pkt 4 k.p.c., a więc można umową wyłączyć z zakresu ogólnego pełnomocnictwa procesowego tylko zawarcie ugody, zrzeczenie się roszczenia i uznanie powództwa. Nie jest natomiast dopuszczalne wyłączenie z zakresu pełnomocnictwa ogólnego poszczególnych czynności procesowych innych niż wskazane w art. 91 pkt 4 k.p.c. Jeżeli natomiast strona udzieliła, zamiast ogólnego pełnomocnictwa procesowego, jedynie pełnomocnictwa do poszczególnych czynności procesowych, to czynności te muszą być jednoznacznie i wyraźnie określone w pełnomocnictwie. Wówczas jednak strona nie będzie zastępowana przez pełnomocnika procesowego, co ma istotne znaczenie w sytuacji przymusu adwokacko-radcowskiego.

Jednakże w rozpoznawanej sprawie udzielone zostało ogólne pełnomocnictwo procesowe, nie ograniczone przez mocodawczynię w żadnym

zakresie, a zatem zawarte w piśmie pełnomocnika z dnia 12 marca 2014 r. wyjaśnienie, iż udzielone pełnomocnictwo obejmuje tylko sporządzenie skargi, nie wywołało żadnych skutków, w szczególności nie ograniczyło - do tej tylko czynności - zakresu udzielonego mu w dniu 18 lutego 2014 r. przez skarżącą ogólnego pełnomocnictwa procesowego.

Pełnomocnik ten był zatem umocowany do wszystkich czynności wywołanych wniesieniem skargi, w tym do uzupełnienia jej braków fiskalnych. Skoro zawarty w skardze wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi prawidłowo został zwrócony na podstawie art. 102 ust. 4 u.k.s.c., nie wywołał on żadnych skutków procesowych, wobec czego nieopłacona skarga nie zawierała wniosku o zwolnienie od opłaty, co nakładało na Sąd obowiązek wezwania pełnomocnika, na podstawie art. 130 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c., do uiszczenia opłaty od skargi w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CZ 19/13 i z dnia 14 listopada 2013 r., IV CZ 82/13, nie publ.). Należy podkreślić, że powołane przez Sąd Okręgowy stanowisko Sądu Najwyższego zajęte w postanowieniu z dnia 21 marca 2013 r., II CZ 2/13 wyrażone zostało na tle innego stanu faktycznego, gdy udzielone przez mocodawcę pełnomocnictwo zostało wyraźnie ograniczone do określonej czynności procesowej.

Biorąc wszystko to pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424¹² w zw. z art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 424¹² k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie jako bezpodstawne i przedwczesne.